

İYİLİĞİ EMRETMEK VE KÖTÜLÜKTEN SAKINDIRMAK

Euzubillahimineşşeytanirracim

Bismillahirrahmanirrahim

*Elhamdülillahi Rabbi'l-alemin ve'l-akibeti
lil müttekin, es-salatu ve's-selamu ala seyyi-
dina Muhammedin ve alihi ve sahbihi ecmain.
İlemu eyyühel ihvan enne efdalel kitabi kita-
bullah ve enne efdalel hedyi hedyü Muhamme-
din sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l umuri
muhdesatuha ve külle muhdesin bidah ve külle
bidatin dalaleh ve külle dalaletin fi'n-nar, ve
bi's-senidi'l- muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu
aleyhi ve selleme ennehu kal:*

*Kale Rasulullah sallallahu aleyhi ve sel-
lem.*

*لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ*

*Leyse minnâ men lem yerham sağıranâ ve
yuvakkir kebîranâ ve ye'mür bi'l-ma'rûfi ve
yenhe ani'l-münkeri.*

*Men lem yerham sağırana ve yuvakkir ke-
birana ve ye'mur bi'l-ma'rûfi ve yenhe ani'l-
münker. Ravahu Taberani, ravahu Ahmed ibni*

Hanbel, Tirmizi, Taberani, Beyhaki an İbni Abbas radiyallahu anh.

Bu cuma günü bu dersi okumuşsam da bunun ehemmiyetine binaen bugün bir tekrar ediyorum. Cenabı Peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki: *leyse minna* bizim yolumuzda değildir o adam, *leyse minna*, bizim yolumuzda değildir o adam. *Men lem yerham sağira* bizim küçüklerimize şefkat ve merhameti yoksa merhameti yok ve *yuvakkir kebirana* büyüklerimize de saygı göstermiyorsa. Küçüklerimize karşı merhamet, büyüklerimize karşı da saygı ve hürmet göstermeyenler bizim yolumuzda olanlardan değildir. Bizim yolumuz yani İslam'ın yolu, küçüklere karşı daima şefkat ve merhamet; büyüklere karşı da hürmet ve saygıyı. Bu hürmet ve saygının iktizasında bir şey görmüştüm ki çok taaccuba şayandır.

Hazreti Ali *kerremallahu veche* Hazretleri sabah namazına gidiyorlarmış. Güneş de doğmaya yaklaşmış. Fakat önüne bir ihtiyar geçmiş, ihtiyarı geçmemek için Hazreti Ali Efendimiz de adımlarını hafifletmiş. Her şey Cenabı Hakk'ın yed-i kudretindedir. Hazreti Ali Efendimiz'in bu tabii yürüyüşünü bırakıp da o ihtiyara uyuşu şekliyle namaza yetişemeyecek

duruma düşmüş. Güneş doğacak. Cenabı Hak güneşe emretmiş: “güneş dur, bekle, doğma.” Hazreti Ali Efendimiz camiye erişmiş namazını kılmışlar. Bu bir vak’ıdır. Bizim buna inancımız vardır. Çünkü sen tabiat kanunlarına ne kadar bu muhaliftir dersin de. Bütün eşya kanunlarına muhaliftir zaten. Her şey kudret-i İlahinin tahtı tesirindedir. Her şey kudret-i İlahiye’nin tahtı tesirindedir. Senin o tabiat kanunları dediğin kanunlar, onlar da Allahu Teâlâ’nın kudreti altındadır. Kendi başlarına hâkim bir kuvvet yoktur, Allah kuvvetinin dışında. Allah kuvvetinin dışında başka bir kuvvet yoktur ki, istediğini istediği gibi yapabilsin. İşte ay burada, güneş de burada, hepsi meydanda. Bunlara bir Cenabı Hak bir nizam vermiş, aynı saat ve aynı dakikada doğar, aynı saat ve aynı dakikada batarlar. Ama bu ilahi kudret-i İlahinin tahtı tesirindedir, yoksa onların kendi güçlerinin, kuvvetlerinin şeysiyle değildir. Onun için biz inanırız ki Cenabı Hak dönüyor diyorlar ya dur dese ne yapacak bu evren ne yapacak ben durmam döneceğim diyebilir mi? Hiçbir büyük kuvvet yoktur ki, hem Allahu Celle ve Alâ’ya hem muhalefet etsin de benim tabiatımın iktizası böyledir, yapacağım diyebilsin.

Onun için Cenabı Hak bu kudreti göstermiştir ki, büyüklere hürmet, Cenabı Hakk'ın hoşuna gider. Büyüklere. Bu büyüklerin içerisinde tabi en sevdiklerimiz ana ve babalarımızdır. Başka büyüklerimizi bırakalım, ama ana babalarımız başta gelir. Bir insan ki anasına babasına hürmet ve saygı yapamazsa bunun başkalarına yapacağı saygı işten ibarettir, boştur yani. Evvela anaya babaya yapılması lazım geliyor ki, bu da ileriki dersimizde gelecektir inşallah.

Bununla beraber, *emri maruf ve nehyi anil münker* yapmayan da bizim yolumuzda değildir. Yani *emri maruf*, Allahu Teâlâ'nın vahdaniyetini elinden geldiği kadar herkese öğretmeye çalışacak, bildirmeye çalışacaksın. Babaysan evlatlarına, komşularına, dostlarına, Allahu Teâlâ'nın varlığını öğreneceksin ve öğreteceksin. Öğrenmek ve öğretmek ana ve babalarının başlıca vazifelerindendir. Bunu yapmazlarsa mesul kendileridir.

Ve lem yenhe anil münker, münkiratlardan çocuklarını koruyacak. Kendisini, çocuklarını, eşini, dostunu gücü yettiği herkesi. Ne diyecek: bu Allahu Teâlâ bunu yasak etmiştir evladım, günahtır, biz bunu kullanamayız,

içemeyiz, yiyemeyiz. Ama altında şu kadar faydalar, dolu dolu. İsterse yerden göğe kadar dolu olsun. Allah'ımız demek ki yasak etti bunda hayır yoktur. Biz o yasağa mum yapıştırır, kendimiz de yapmayız, yapanları da yapmamak için çalışırız. Evvela çocuklarımızdan başlar ileriye doğru gider. Demek ki küçüklere merhamet etmeyen, büyüklerine karşı hürmet ve saygı göstermeyen ve Allah'ın emrini tebliğ etmeyen, tebliğin içerisine yasaklar da dâhildir, bizden değildir. Onun için bizim Peygamber'in yolunda olmamız için bunları yapmamız lazım.

a. Tevhidin Nuruyla Aydınlanmak

İkincisi:

لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِئَّةَ مَرَّةٍ إِلَّا بَعَثَهُ
اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَلَمْ
يُرْفَعْ لِأَحَدٍ يَوْمَئِذٍ عَمَلٌ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِهِ إِلَّا مَنْ قَالَ
مِثْلَ قَوْلِهِ أَوْ زَادَ

*Leyse min abdin yekûlü: Lâ İlâhe illallâhu
miete merratin illâ beasehullâhu yevme'l-
kıyâmeti ve vechühü ke'l-kameri leylete'l-
bedri ve lem yurfa' li-ehadin yevmeizin*

amelün efdalu min amelihi illâ men kâle misle kavlihi ev zâde.

Leyse min abdin yekûlû la îlahe illallah miete merra. Bunu da geçen cuma günü dersimizde okumuştuk. Hiçbir kimse yoktur ki, günde yüz kere *la îlahe illallah* der. Kıyamet gününde bundan daha çok sevaplı bir insanın gelmesine imkân yoktur. Belki bu insan ki, yüzden fazla yapıyor, iki yüz yapıyor, beş yüz yapıyor, bin yapıyor. Yüz demek, yüzden fazlasını yapmayın demek değildir. En aşağı her gün yüz kere *la îlahe illallah* deyiniz. Ama vaktin müsaitse beş yüz de, bin de. Bunu da gündüz yapmak efdaldır demiş. Sonra bunu da bir oturuşta yapmak lazım demiş. Evet, beş namazın arkasında yirmişer defa okusan gene yüz olur ama bunu bir oturuşta yüz yapmak yahut beş vakit namazın arkasından yüzer kereden beş yüz kere yapabilmek daha efdal ve daha alâdır.

Öyle ki *illa beasahullahu yevme'l kiya-meh ve vechühü ke'l-kameri leyletel bedr.* Bugünde en aşağı yüz kere *la îlahe illallah* diyen bir insan, yarın kıyamet gününde huzuru Rabbi'l- aleminde bunun yüzü ayın on dördü gibi parlayarak çıkacak ortaya. Bu, dünyada da verilir insanlara, ahirette ayrıca verilecek.

Dünyada bu tevhidleri yapanların yüzleri nur ile doludur. Simsiyah olsa da yüzü, bu siyahın içerisinde bir nur vardır ki, o nuru henüz bizim görmeye gücümüz yetmiyor. Bu siyahilerin de içlerindeki nuru, nurun da siyah bir nevri vardır bu da ayrıca bir. Demek ki günde yüz kere yapanın yüzü, böyle ayın on dördü gibi olursa beş yüz bin yapanın yüzü kim bilir nasıl olur.

Ve lem yurfa' li-ehadin yevmeizin amelün efdalu min amelihi illâ men kâle misle kavlihi.
Hazreti Ebu Derda *radıyallahu anh* Efendimiz tarafından rivayet edilmiş bu hadis-i şerif.

İkinci:

لَيْسَ مِنْ لَيْلَةٍ إِلَّا وَالْبَحْرُ يَشْرَفُ فِيهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
يَسْتَأْذِنُ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَنْفَضِحَ عَلَيْهِمْ فَيَكْفُهُ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ

Leyse min leyletin illâ ve'l-bahru yeşrafü fîhâ selâse merrâtin yeste'zinullâhe te'âlâ en yenfadiha aleyhim fe-yeküffühüllâhu azze ve celle.

Leyse min leyletin illâ ve'l-bahru yeşrafü fiha selase merratin yeste'zinullah te'âlâ.
Hiçbir gece yoktur ki diyor, gün de onun içerisine dahildir. Hiçbir gün ve gece yoktur demek

illa o gece ve gündüzde *ve'l-bahru* deniz, deniz güçlenir, kabarır, kabarır, taşmak ister. Üç defa. Her gün, her gece de deniz üç kere taşmak ister. Ve Allahu Teala'dan izin ister ki taşayım da şu yeryüzünü ifsad eden insanları boğayım.

En yenfediha aleyhim. Kabarıp, küreyi istila edip, bunun içerisindeki mahlukatı yok edip, boğayım. Ha! deniz Cenabı Hak'tan üç defa izin istiyor, çünkü bu ayrı bir iştir yani. Kâinatta olan hadiseleri demek deniz de bizimle veyahut bizden daha iyi idrak edebiliyor. Çünkü hiçbir mahluk yok ki şuuru, aklı olmasın. Hepsinin kendisine göre bir aklı, bir şuuru vardır. Bir idrakı vardır yani. Bu idrakı anlayamıyoruz henüz, ondan haberimiz yok. Fakat *feyeküfrullahu azze ve celle.* Hz. Allah *azze ve celle* otur yerine, sakın ol. Menediyor. Onun için biz de Allahu Teâlâ'ya şükrederiz ki Cenabı Hak bunlara fırsat vermiyor, vermediğinden dolayı bu nimete şükretmek de vazifemizdir.

Yine geçen ki cuma dersimizden kalan bir kısım.

لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ إِلَّا وَهُوَ يُنَادِي: يَا ابْنَ آدَمَ أَنَا خَلَقْتُ
جَدِيدُ وَأَنَا فِيمَا تَعْمَلُ فِيَّ عَلَيْكَ شَهِيدٌ فَاعْمَلْ فِيَّ
خَيْرًا أَشْهَدَ لَكَ بِهِ لَوْ مَضَيْتُ لَمْ تَرَنْ وَيَقُولُ اللَّيْلُ
مِثْلَ ذَلِكَ

*Leyse min yevmin illâ ve hüve yünâdî:
Ya'bne Âdeme ene halkun cedîdün ve ene fîmâ
ta'melu fiyye aleyke şehîdün. Fa'mel fiyye
hayran eşhed leke bihi. Lev madaytü lem te-
rani ve yekûlü'l-leylü misle zâlike.*

*Leyse min yevmin illâ ve hüve yünâdî:
Ya'bne Âdeme.* Hiçbir gün yok ki, bakınız şimdi
denizin bu sözüne karşı biz de gün dediğimiz
günler var ya, bu günlerin de bir sedası var
bizde. Denizin sedasını da duyamıyoruz, günle-
rin sedasını da duymaktan aciziz. Çünkü Cenabı
Hak bize verdiği bu kulağı had üzerine vermiş.
Bu haddin ne altını ne de üstünü duymak kabi-
liyetinde değiliz. Eğer zaten duysaydık rahat
edemezdik, yaşayamazdık da. Buna tahammü-
lümüz olmazdı. Demek Allahu Teâlâ bize mü-
nasip olan bir kısmını duyuruyor, bundan dışını
peygamberler vasıtasıyla yine bize haber ver-
diriyor. İşte denizin o harekâtı ve bugün de

şimdi de günün harekâtı. Hiçbir gün yoktur ki *illa ve hüve yünadi* bugün sesleniyor, münadi. Tellallık yani, bağılıyor. Diyor ki *ye'bni Âdem*, ey Âdemoğlu, *ene halkun cedit* ben yeni bir günüm, çünkü gün değilim, bugün ayrı bir günüm.

Ve ene fîmâ ta'melu fiyye aleyke şehîdün. Ama ben bugün senin yapacağın şeylerin hepsine şahit olarak geldim. Yapacağın bütün harekâtına şahit olarak geldim ben bugün. Binaenaleyh *fa'mel fiyye hayran*. Bugün hep hayır işle ki *fe eşhedü leke*, ben de senin bu iyi hareketlerine şehadet edeyim.

Lev madaytü. Ben tabiatıyla her giden gibi ben de gideceğim. Akşam olacak ben de Allaha ısmarladık deyip gideceğim. *Lev madaytü lemtereni.* Sen deme ki biz ben bir daha tövbe ederim de ama ben gittikten sonra tövbe edemezsin, ben gittim, ben varken yap bu tövbeyi. Ben de şehadet edeyim senin o tövbene.

Ve yekûlü'l-leylü misle zâlike. Gecede böyle olur. Gece de diyor, ben bugün sana bir şahit olan geceyim, tüm dün harekâtına şehadet edeceğim. Binaenaleyh senin bu gece benim için yapacağın şeyler, Allah için yapacağın şeyler iyi şeyler olsun ki, ben bu iyiliklerine senin indi İlâhi'de yarın şehadet edeyim,

kurtulmana sebep olayım. Eğer kötü işler işlersen, ben de ona gene şehadet etmek mecburiyetindeyim, saklayamam. Binaenaleyh kötülükleri yapma ki, beni de zor duruma düşürmesin yani, aleyhinde şehadet etmeyeyim. Bu bize güzel bir ders de sayılır. Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın. Ve bu denilen sözleri içimize yerleştirip hareketlerimizi ona göre tanzim etmeyi cümlemize de nasip etsin.

Şimdi bu sözler ki, herkes, her zaman, her vakitte, her kitap okuyan bunları dinleyip durmaktadır. Fakat ne esef olunacak şeydir ki bunları biz dinledikçe ve bunları okudukça daha tersine hareket ediyoruz. Daha günden güne cebelleşeceğimize, güzelleşeceğimize nazar bakarak sağa bakıyorsun daha çirkinleşmekteyiz, daha kötülöklere doğru gitmekteyiz. Demek ki bu nasihatler bize bir kulağımızdan giriyor bir kulağımızdan çıkıyor. Bunu Behlöl Dana var ya, Behlöl dedikleri büyük Harun Reşid'in kardeşi olan zat. Güzel bir misalle bize anlatır. Mezarlıkları dolaşmış, meczup iken. Mezarlıkları dolaşmış, birçok kafalar toplamış, getirmiş evinin raflarına onları sıralamış. Üzerine de yazmış, beş paralık, on paralık, bir kuruşluk, elli kuruşluk, yüz kuruşluk kafa

diyerekten. Sormuşlar, Behlül nedir bunlar böyle? Bu insanların kafaları, görüyorsunuz yani. Neden bu peş para, bu on para, bu yüz kuruş, bu beş kuruş. Ha bu kafa dinlemiş, bir kulağından girmiş, bir kulağından çıkmış, boş bir kafadır, kıymeti yok işte. Beş paraya veriyorum, isterseniz alın. Bu kafa o kadar, o kadar, işte herkese ameline göre fiyat biçmiş. Ameline göre fiyat biçmiş.

Bu siret dedi ya şimdi Peygamber benim yolumda değildir bu insan ki, küçüğüne acıımıyor, büyüklerine de saygısı yok. Bu nasıl olur, nasıl doğar insan, Peygamber'in yolunda gitmenin çok şeyleri var çok yolları var. Bu yollara gidilmedikçe, Peygamber'in yolundan gitmek lafla olmaz. Laflarla olmaz. *Kaside-i Bürde* denilen bir kaside var ya İmam Muhammed Busiri Hazretleri. Mısırlı bir alimin yaptığı kasidedir ki, her memlekette, yalnız bizde değil her memlekette şöhret bulmuş, hastalara okununca o hastalar şifa bulurlar. Allahu Teâlâ bu velinin hürmetine, bu yazılarına bir sebep olarak hastalara şifa vermiş. Bu beytinin içerisinde diyor ki:

ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَا الظَّلَامَ إِلَى قَدِ اشْتَكْتُ
قَدَمَاهُ الضَّرْمِ مِنْ وَرَمٍ

*Zalemtü sünnetün men ahyâ'z-zalâmi ilâ
kadi'steket kademâhu'd-durra min ve-
remi.*

Ben bu Peygamberi ahir zamanın yolunda gidip de geceler ihya edemediğimden dolayı nefesine zulmettim. Bu Peygamberi ahir zaman ki geceleri, gece yarısı yani gecenin iki mislini, geceyi altı saat sayarsak, dört saatini ibadetle geçirir. Geceyi sekiz saat sayarsak altı saatini ibadetle geçirirdi. Bu ibadeti de ayakta namaz kılmak suretiyle, oturduğu yerden tesbih çekmek kolay iş, fakat ayakta namaz kılmak suretiyle. Bu namazda da tabi Kur'an-ı Azimü's-şan'ı tilavet ediyor. Bu Kur'an okumak ve namazı da bizim gibi çabuk kılmazlar, çok uzun ayakta dururlar. Mesela en aşağı on beş dakika ayakta durur, yarım saat ayakta durur. Yani gece iki rekatlık, dört rekatlık, gecenin yarısından çok namaz kılar, İmam Azamlar da bunu böyle yapıyorlarmış. Şimdi bu peygamberi ahir zamanki bu gecelerin yarısından çoğunu ibadetle geçiriyor. Nasıl oluyor da Hazreti Aişe validemiz diyor ki:

Ya Resulullah niçin bu kadar kendinizi incitiyorsunuz, yoruyorsunuz, meşakkate sokuyorsunuz? Allahu Teâlâ *vetekaddes hazreti* sizin bizim geçmiş ve gelecek günahlarımızı affetmedi mi? Sure-i Fetih'te,

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ¹

Li-yağfera lekallâhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhara diyerekten, başka ayetlerde de hepsi buyurmadı mı? Sen mağfursun, mağfursun, günahın yok, cennetin en ala köşesi senin için, kâinat da senin için yaratılmış. Binaenaleyh neden bu kadar kendini yoruyorsun dedi. Buyurdular ki, *efela ekune abden şekura* ya Aişe, Allah beni peygamber yaptıysa, cennetin en yüksek nimetlerini bana verdiyse, beni

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ²

Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-âlemîn diye övdüyse, ben yatıp uyuyayım mı şimdi, bana bu mu yakışır? Yoksa beni makamlara eriştiren Allahu *Celle ve Alâ'ya* yalvarma ya da kulluk vazifesini yapmak mı yakışır.

¹ Fetih Suresi, 2.

² Enbiya Suresi, 107.

Esteuzubillah Cenabı Hak da, Cenabı Peygamber'e yine teselli olaraktan

طهٓ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ³

Tâ-hâ. Mâ enzelnâ aleyke'l-Kur'âne li-teşkâ.

Bu ayeti kerimede yine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*in gece namazlarında böyle çok kendisini Allah'a vermek suretiyle ayakları *inişteket gadama en durra min verami*. *Enişteket* şikayet etti *gadamahu* ayakları *eddurru* sıkıntıdan *min veramin* verem denilen şişkinlik geldi ayaklarına. Bunun adı da ne diyorlar şimdi. Şişiyor ayaklar, ayakta durmak suretiyle. Bu ayakların şişmesinden ayaklar şikâyet ediyor. Bu şikayetlere göre Cenabı Allah, Cenabı Peygamber'e diyor ki: ey Habibi Zışanım, Ben sana bu Kur'an'ı sana bu kadar kendine meşakkat edesin diye göndermedim ki. Şimdi şimdi tasavvuf ehli çok, öyle güzel kitaplar yazıyorlar ki, hayran olursunuz okurken. Büyüklerin menkabeleri, Beyazıd-ı Bistamiler'in, Cüneyt'lerin emsalinin menakıblarını okuyoruz, aman nasıl adamlarmış bunlar diye

³ Tâhâ Suresi, 1-2.

hayretler hayretten hayrete düşüyoruz. Fakat bunların hareketıyla şimdi bakınız Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu beytin altında bir beyti var. *Veşeddemin sağabin ahşaeu ve-sava tahtali ficareti keşhal mutrefel edemi*, diyerekten. Mübarek Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu güzel peygamberliğiyle beraber, kâinatın hülasası, zübdesi iken bazan açlıktan karınlarının ızdırabını dindirmek için, vücutlarının takatlarını daha tutabilmek için böğürlerine taş bağlarmış. Sen bana bir şeyh, bir derviş gösterebilir misin ki açlıktan böyle karnına taş bağlamış, sararmış, solmuş olabilsin. Tasavvuf nerede, biz nerede?

Bizim rahatımız iyi olsun, işimiz de iyi olsun, sevinçli olalım, keyifli olalım. Allah hepimize selametler ihsan buyursun. Bunun bir güzeli daha var, bu zaruretler içerisinde Cenabı Peygamber tabi ömrünü idame ettiriyor ve hiçbir şikâyeti yok, şikâyet yok. Hatta ashabı kiram Rıdvanullahi Teala aleyhim ecmain hazretleri, onlar da öyle, zaruret içerisinde, bu devir öyle. Yokluk hayatı içerisinde. Bunlar da açlıktan karınlarına taş bağlamışlar, bu taşlarla beraber hallerini arz etmek için, şikâyet de değil, hallerini bildirmek için Resulullahın

huzuruna gelip de güya taşları, karınlarına bağladıkları taşları göstermek için de entarilerini sıyırmışlar. Ya Resulallah! Halimize bak, nasıl zaruretteyiz. Mübarek o da kaldırmış, o zaman sizde benimkini görün diye, bak bende sizden ayrı değilim. Sizin haliniz neyse, benim de halim o.

Bir gün Hazreti Fatıma kızı ekmek yapmış, babama da götüreyim diyerekten bir parçacık almış gelmiş. Kızım demiş, üç günden beri babanın ağzına ekmek girmemişti. İşte yediği arpa ekmeğinden de karnının doymadığı rivayetlerle de mevcut. Allah bizleri gaflet uykusundan uyandırsın.

İnsanlık zenginlikte değil aziz kardeş, insanlık varlıkta değil, zenginlik ve varlık oldukça insanlar şımarıyor, azıtıyor, maneviyatını unutuyor, hayatı unutuyor yani. Zannediyor ki hayat bu hayattır. Onun için Cenabı Peygamber bize ne buyuruyor *la aişe illa aişu ahirah* hayat ancak ahiret hayatıdır. Bu geçici, bir suyun aktığı gibi akan bir hayattır. Burada durma yok. Akar gidersin. Akıp gidiş bu hayatın içerisinde. Neyine güveniyorsun da saplanıp kalıyorsun orada. Mesela suyun önüne bir taş gelir, bir ağaç gelir, su orada biraz birikir.

Zannediyorsun akmıyor, halbuki yine akacak. Binaenaleyh bu hayat durmadan giden bir hayattır. Binaenaleyh bugünün bize dediği gibi, bugün şehadet edeceklerin iyilikle şehadet etmeleri için Allah’a kul, Rasulüne ümmet olmak şerefine nail etsin Cenabı Hak cümlemizi.

Şimdi burda *Kaside-i Bürde* sahibi şöyle bir canlandırma yapar. Bu Arabistan’ın yüksek dağları, yani bunlar hep mahrem şeylerdir, esrarından haberimiz olmadığı için. Bu dağlar diyorlar ki: Resulu Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem*’e hal dili derler bu dile, hal dili. Yani dil bir böyledir, bir dil de vardır halle arz eder, ağacın kendini arz etmesi, hayvanın kendini arz etmesi, kâinatın kendini arz etmesi gibi, hal ile arz ediyor. Diyor ki: Ya Resulallah benim içim altın dolu. Dağ, yüksek dağ. Benim içim altın dolu açılayım, döküleyim, istediğin gibi tasarruf et. Cenabı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, ey dağ, ey altın yığını yuvası olan dağ, sen zanneder misin ki bu altınlarla kabarmışın, yükselmişin bununla gururlanıyorsun, iftihar ediyorsun. Acaba bu altınlarla, altınlara sahip olmakla insan bir şerefe, bir devlete mi nail olur? Akıp gidiyorsun sen, akıp gitmekte yel gibi. Bu gidişin içerisinde eful

eden, kaybolan altının ne kıymeti olur, bana lazım olan benim Allah'ım. Benim Allah'ım. *La uhibbul ahirin* senin gibi uçup gidecek olan altınlara ben tenezzül edemem. Ben tenezzül edemem diyerekten kat'i ve güzel beyan buyurmuş. Yani hayat-ı maneviye, asıl ruhun kuvvetlenmesi lazım. Bedenler kuvvetlenmiş, şimdi bugünkü bizim bedenlerimiz bu ashabı kiramın bedenlerinden çok fazla kuvvetli. O günkü bugünkü adamlar zaif, çünkü yedikleri ancak bir hurmayla bir süt. Bunun bedeninden ne olacak. Bizim gibi böyle her gün etlerle, yağlarla beslenen bu vücutlar. Ama içimizdeki iman kuvveti, içimizdeki maneviyat kuvveti onlara nispetle sıfır derecede. Niçin?

Biz bütün kuvveti maddiyata vermişiz. Sabahleyin böyle yensin, öğle üstü böyle yensin, akşama da böyle yensin, ev gayet müreffeh bir şekilde süslensin, düzlenlsin, kaloriferleri yansın, soğuktan haberimiz olmasın. Oh güzelce yaşayalım. Bizim şeyimiz bütün gayemiz bunun altında toplanıyor. Ama onlar bunların hiç birisine tenezzül etmemişler. Yalnız Allah'a bel bağlamışlar. İşte geceleri sabahlara kadar ibadetler, yalvarmalar, tazarrular teberrular, niyazlar, gözlerinden böyle şıpır şıpır yaşlar

akmak suretiyle geçmiş. Allah onların şefaatine cümlemizi mazhar buyursun inşallah fazlu keremiyle. Bunun için hayırlar işlersek bugünler ne güzel ne güzel gündür bizim için, kötülük işlersek ne fena gündür bugün bizim için.

Şimdi biz her gün Yasin de okuruz sabah. Her sabah Yasin-i Şerif'i okuyoruz, siz de okursunuz. Okumak bilmiyorsanız öğreniniz, okuyunuz. Fakat Yasin'in laflarını okuyoruz, sözlerini okuyoruz. Yasin'in içindekilerle amel edecek şeyimiz de yok yani. Allah gene okumadan da ayırmasın. Okuyalım ama nihayette de ona teslim olup ona boyun bükelim. Burada diyor ki:

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ
أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ⁴

El-yevme nahtimu alâ efvâhihim ve tükellimunâ eydîhim ve teşhedü ercülühüm bimâ kânû yeksibûn.

El-yevm, el-yevm, yine bu bir gün. Nah-timu, kalp mühürlenir. Nahtimu, mühürleriz. Alâ efvâhihim, ağızlarınızı mühürleriz konuşamazsınız. El-yevme nahtimu alâ efvahihim, ve

⁴ Yâsîn Suresi, 65.

tükellimüna eydihim, biz sizin bu ellerinizi de konuştururuz, ağzınız söyleyemez, konuşan bu elleriniz olacak. *Ve teşhedü ercülühüm*, ayaklarınız da şehadet edecektir. Gün gelecek sizin bütün hareketınızı elleriniz söyleyecek, ayaklarınız da sizin için şahit. Buna imkân, bu imkân daimi bir şeydir. Buna acaba nasıl olur da el konuşur deme. İşte şu önünüzde beklediğiniz şeyler tahtadan ibaret, neden ibaretse, onun konuştuğuna şahidiz bugün, onun konuştuğuna şahidiz, niçin bu konuşmasın? Eskiden belki insan düşünürdü ayak konuşabilir mi, işte bu hukuk konuşuyor ya. Bu neden? Tahta, Allah hepimizi gaflet uykusundan uyandırсын da Hakkın emirlerine bel bağlayıp teslim olup ifa eden kulların arasına bizleri de kabul etsin.

b. Emanete Sadakat

لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ وَمَنْ خَبَبَ عَلَىٰ أَمْرِي
زَوْجَتَهُ أَوْ مَمْلُوكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا

Leyse minnâ men halefe bi'l-emâneti. Ve men habbebe ale'mriin zevcetehu ev memlûkehu feleyse minnâ.

Leyse minna, yine o adam bizden değildir.
*Men halefe bi'l-eman*e, emanete hıyanetlik eden insan bizden değildir.

Estauzubillah:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ⁵

Innâ aradna'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardi ve'l-cibâli fe-ebeyna en yehmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehâ'l-insânu.

Insane ve'l-emaneti, emanet o kadar mühim bir şeydir ki, emanet o kadar mühim bir şeydir ki, onun vaktiyle Cenabı Hak vaktiyle yani biz daha dünyaya gelmeden evvel onu evvela dağlara arz etmiş. Dağlar benim bir emanetim var, sizi de kocaman olarak yarattım, siz bu emaneti alın. Aman Ya Rabbi! demişler, biz bu emaneti taşıyacak güçte, kuvvette değiliz, istemeyiz, peki.

Ve'l-ard, yere al demiş, al yer bu emaneti. Aman Yarabbi onu biz taşıyamayız, bizim gücümüz yetmez onları taşımaya, *en yehmilna ve*

⁵ Ahzab Suresi, 72.

eşfakne minha ve hamelehe'l-insan, insana arz etti, ne var Yarabbi, cennet var tutarsanız, peki kabul, emaneti ver bana, emanet nedir? Bir kere kendin emanetsin. Buna okuduğun kitap Allah'ın kitabı, o da sana emanettir. Oturduğun cami, bu da sana emanet etmiş, ailen, o da sana emanet, çocukların, o da sana emanet, beş vakit namaz, o da sana emanet. Orucun, o da sana emanettir. Memleketin, o da sana emanettir. Say, bunların hepsinin sırtlandığın, yüklendiğin emanetin adları. Şimdi sen bunların hepsini ihmal eder de çocuğunu ihmal edersin, aileni ihmal edersin, eşini dostunu akrabayı ihmal edersin, e ben ancak işte şu önümdeki işleri bitireyim derken Hazreti Azrail alır götürür hiçbirisini yapamazsın.

Ha şunu da söyleyeyim, çok uyanık olmak lazım. Bugünkü hayat bugünkü hayat başka günlerin hayatına da benzemiyor. Her gün gazetelerde okuyoruz sürüyle hadiseler. Mesela benim sevdiğim kardeşlerimden birisi geçen gün İzmit'e gitmişler. Gelirlerken hacı arkadaşlarımız, işte bir kaza kurbanı olarkten çarpışmışlar arabalar birbirine, ikisi de hastanede ağır bir şekilde yatıyorlar. Binaenaleyh her gün bu bize seslenirken, her gün insan, bir sadaka

vermek suretiyle Cenabı Hakk'ın kendisini Yarabbi bu sadakamla benim vücudumun korunması için ben bu sadakayı veriyorum. Afetlerinden kazalarından beni koru diyerekten vereceğin sadaka nispetinde sadaka *teruddu'l-belâe*.

Bunlar hepsi bir beladır fakat bunları karşılayan sadakalardır. Bu sadakalar kesemizden çıkarken acıyarak değil, canımız acıyarak değil, sevinerekten verelim ki önümüze gelecek bilmediğimiz birçok hadiseden bizi korur, muhafaza eder. Onun için bir kardeşimiz var, ben dedi her sene bir kurban keserim dedi. Her sene bir kurban keserim, çok şükür bu seneyi de atlattık, sağ selamet. Gelecek senenin de daha sağlam selametle geçmesi için bir kurban keserim dedi. Bunu eskiden pek çok meşayih de yaparlarmış. Bahusus erbain denilen günler var ya, kış günleri, kış günlerinde ihtiyarlar çok döküntü yaprak döküntüsü gibi, döküntü devri zamanı çok vukuatlar olur, bu vukuatlardan, fırtınalardan kurtulduklarına teşekkür eden sofralar kurarlar, kurbanlar keser, misafirler davet ederler, evin içerisini böyle şereflelendirirler. Ve kendilerinin de hayatlarını tahtı emniyete almış olurlarmış. Bunları biz yapamadığımızdan

da üzülmekteyiz. Hep paralarımız boş yerlere gitmekte.

Binaenaleyh *leyse minna men halefe bi'l-emaneh*. Emanete hıyanetlik eden insan, bizim yolumuzdaki insan değildir. Bunun asıl manası bizden değildir. Bu bizden değildir deyince, Müslüman değildir demek manası çıkar ki, bu tehlikeli bir manadır. Binaenaleyh bizim yolumuzdaki bir adam değildir. Çünkü bizim yolumuz öyle sefahatle geçen bir yol değildir. Tevazu yoludur.

İkincisi *ve men habbebe ale'nimriin zevce-tehu*. İkinci bir adam da karıyla koca arasını bozmak için fesatlık yapan adam. Karıyla koca arasını bozuyor, gayeleri var, maksatları var. Bu gibi tipteki insanlar da bizden değildir onlarda. *Ev memluken* yahut kölelerini. Bu işçiler arasında çok olur, köle tabiri. Burada bir de usta vardır. Usta dediğimiz insan, bir adamı çıkararak alır, ona bir şeyler öğretir. Tam yetişir, ustasına hizmet edeceği sırada öteki açık-göz der ki, sana ustan kaç para veriyor, beş kuruş efendim. Ben sana on kuruş vereceğim bana gel. Çocuk onu görünce derhal kaçır o tarafta. Haa bu da bir hıyanetliktir. Bu adam emek çekmiş, onu yetiştirmiş, öğretmiş, ondan

bugün biraz istifade edecekken, öteki açık gözün onu kandırıp alması, o da bir hıyanettir. İşte bu hıyanetlerin şeyisi de yoktur yani hududu da yoktur, çok geniş. Allah her nevi, burada iki tane misal verdi bize. Bu iki misalin içerisine giren bütün hıyanetliklerden, Allah bu gibi hainlerden bizi etmesin.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ⁶

Innellahe lâ yuhibbu'l-hâinîn.

Innellahe la yuhibbu'l-hâinîn, hainleri de Allah sevmez ki, nasıl fasıkları sevmiyorsa, zalimleri sevmiyorsa, müsrifleri sevmiyorsa. Bu sevmediklerinin içine değil de sevdiklerinin içine girmek lazım ki,

يُحِبُّ الصَّابِرِينَ⁷

Yuhibbu's-sâbirîne.

Sabirini sever, *sadikin* sadikini sever, *müttekin* müttekini sever, *sadikin* sadikini sever. Biz onların arasına girebilirsek bundan sonra biz de elbet Cenabı Hakk'ın sevgili kullarından olabiliriz de.

⁶ Enfal Suresi, 58.

⁷ Âli İmrân Suresi, 146.

Fecr Suresi'nin nihayetinde diyor ki: Sen benim sevdiğim kullarımın içine gir, bundan sonra cenneti iste. Bu ayete bakın:

فَادْخُلِيْ فِىْ عِبَادِىْ وَاَدْخُلِيْ جَنَّتِىْ⁸

Fedhuli fi ibadi vedhuli cenneti. Cennetime girmek istiyorsan, evvela benim sevdiğim kullarım arasına gir. Çünkü insan ne kadar kendisi iyi bir insan olursa olsun, cemaatine uymak mecburiyetinde kalır bir gün. Kötüler cemiyyetinin arasına giren insan, benim babam böyle büyük adamdı, ben de çok okumuş adamım binaenaleyh benden korkmayın demesi boş bir sözdür. Bu da bu kötülerin arasına tabiatıyla karışıp gidecek farkına varmayacak bile. Binaenaleyh siz kötülerin arasına değil, iyilerin arasına giresiniz ki, ne kadar kötü de olsanız, bu iyilerin hürmetine siz de iyilerin katarına katılırsınız.

Ahmed ibni Hanbel, Ebu Yala, Hakim, Beyhaki, Ziya el-Makdisi, Hazreti Hüreyre'den rivayet etmiş bunu.

⁸ Fecr Suresi, 29-30.

c. Zikir, Selam ve Şefkatin Fazileti

Şimdi bakınız gene bir tane daha.

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا
بِالنَّصَارَى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ الْإِشَارَةُ بِالْأَصَاحِ
وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى الْإِشَارَةُ بِالْأَكْفِ

Leyse minnâ men teşebbehe bigayrinâ. Lâ teşebbehû bi'l-yehûdi ve lâ bi'n-nasârâ. Fe-inne teslîme'l-yehûdi'l-işâretü bi'l-esâbi'i, ve teslîme'n-nasârâ'l-işâretü bi'l-eküffi.

Leyse minna men teşebbehe bi ğayrina. Bu adam yine bizden değildir ki, bu adam yine bizden değildir ki, bizim yolumuzdan değildir ki, bizim siretimizden değildir ki, bizden gayrısına benzetiyor kendisini. Bizden olmayanlara, yani Müslüman olmayanlara, kendisini benzetiyor. Nerede benzetiyor? Tabiatında, hılkatinde, evsafında, üstünde, başında bizden olmayanlara kendini benzetiyor. Bu çok geniş manası var bunun. Bu bunu açıklarsak belki şey dayanamayız da yani. Allah kusurlarımızı affetsin. Onun için tüm şeyimizde, hayatımızda kendimizi İslami bir duruma benzeteceğiz. Hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*in, ashabının si-retini okuyacaksın. Siret, siyer kitapları var ya,

siyer kitaplarında, Peygamber nasıl yaşamış, ashab nasıl yaşamış, nasıl giyinmişler.

Hazreti Abdullah, Hazreti Ömer'in oğlu, pek şeymiş aşık. Peygamber'in hayatını böyle ince ince tetkik edermiş, nasıl yürüyor, nasıl oturuyor, nasıl yiyor, nasıl gidiyor. Mübarek Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şeylerine katiyen iliklememişler göğüslerini. Göğüslerini böyle hani biz böyle kendini sıkmamış, geniş bir elbiseyle göğsü de açık. Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah o da öyle gezermiş. Hatta bir Mekke yolculuğunda Cenabı Peygamber'i yine takip ediyor. Nasıl gidiyor bakın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*. Bazen Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yol değiştirir sağa, bazen yol değiştirir sola, kıvrak bir yol, her yerde değil. Dereden inişini, def-i hacet edişini, abdest alışını, çok güzel tetkik etmiş, kendisini hep buna uydurmak için çalışmış. Bir gün Mekke'ye gidiyorlar. Hazreti Abdullah o da yol değiştiriyor. Ey Abdullah neden böyle yapıyorsun sen, yol doğru, yürüsene. Ben Resulullah'ın burada böyle yaptığını gördüm de onun için yapıyorum, demiş. Allah cümlemize şefaatlerine nail etsin.

Şimdi o adam bizden değildir ki, *men teşebbe bi gayrina*, teşebbe benzemek, benzetmek, kendisini bizden gayrı olanlara benzetiyor. İslam'ın gayrı insanların kılığına, kıyafetine, gidişine, gelişine, şusuna, busuna. Şimdi burada da açıklıyor. *La teşebbehu bi'yehud*. Yahudi'ye benzetmeyin kendilerinizi. Yahud hareketlerini beğenmeyin her şeyisini. *Vela bi'n-nesara*, Nesara'nın da gittiği yolları kendinizi şey yapmayın hoş görmeyin, beğenmeyip de onların hallerine kendinizi uydurmayın. *Elhamı*, *elhamdulillah* her gün kırk defa okuyoruz. *Elhamı* bir Müslüman her gün kırk defa okusun. *elhamı* bir Müslüman her gün kırk defa okusun. Kırk rekât namazında her rekâtta okusun. Her rekâtta okuduğu halde, kırk defa okuduğumuz halde bu bize diyor ki:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ⁹

İhdina's-sırâta'l-müstakîme. Sırâtallezîne en'amte aleyhim gayri'l-mağdûbi aleyhim vele'd-dâllîn.

⁹ Fâtiha Suresi, 6-7.

İhdina's-sırâtal müstakîm, diyoruz Allah'a. Yarabbi! bize *sıratı müstakîmi* ver, doğru yolu ver Yarabbi! Bu yol ki *sıratellezine en'amte aleyhim*, bu peygamberlere gösterdiğin, verdiğin bu doğru yola bizi de hidayet et. *Gayri'l mağdub* ama gazap ettiğin kullara olmasın. *Vele'd-dallin, dallinden* de olmasın, kim bunlar Yahudlar Nesara. Yahudi ve Nesari yolundan olmasın bizim gittiğimiz yol Yarabbi! Bize sen peygamberlerin yolunda bize yol ver. Hidayet et biz onların yolunda yürüyelim. Şimdi dersin ki, ya efendi ne yapıyorsun sen, o zamanki insanların haline biz bugün nasıl uyabiliriz? Nasıl uyabiliriz? Bunların açlıklarına karşı biz nasıl aç durabiliriz, bunların çıplaklıklarına karşı nasıl çıplak durabiliriz, bu mücahadelere. Öyle bir mücahid idiler ki onlar, ömrü hayatlarında birçok günler ayaklarından ayakkabılarını bile çıkarmaz, hazır olarak yatar kalkarlarmış ki hadi dendiği vakitte dur ayakkabımı giyeyim olmasın. Bu kadar hazır idiler. Âşıktırlar şehit olmaya da. Allah bunların yollarını bize de nasip etsin inşallah.

Burada şimdi ufacık bir şey yapıyor. *Feyinne teslime'l- yehud el-işaretü bi'l-esabi*. Yahudler'in selamı bu işaret *el-esabi bi'l-işaret*

ellerini işaret ederekten karşıdan karşıya geçerler. Sakın siz de böyle yapmayın. Ne deyin ya? *Es-selamu aleyküm* elini kaldırmaya lüzum yok. *Es-selamu aleyküm*, *es-selamu aleyke* de değil. Sana değil, hepimize Allah'ın selamı olsun. Çünkü Allah'ın selamı bitmez. Deryalar biter, Allah'ın selamı bitmez, rahmeti bitmez. Onun için selamı teşmil et bütün kâinatın insanlarına. *Es-selamu aleyküm*.

Ve teslümün Nesara el-işaretü bi'l-ekuff bu da avucuyla nasıl yapıyorsa, lisanı ile söylemiyor. Avucuyla böyle mi ediyor, nasıl yapıyorsa insana. Sakın siz ümmetimin, onların yaptığı gibi yapmayın, yapmayın. Selamınızı böyle İslamen hem de çok çok verin. Ben demin buna selam verdim, şimdi ne yapacak yeter artık deme. Tekrar tekrar ver. Her girdikçe ver, her çıktıkça ver, her karşılaştıkça ver, sokak değiştirdikçe, rast gelince yine ver. Demin verdim şimdi ne yapacak deme, bedava bu. Bedava fırsat. Her selama otuz sevap var. Her sevaba otuz sevap var.

لَيْسَ هُنَاكَ -يَعْنِي فِي الْجَنَّةِ- لَيْلٌ وَإِنَّمَا هُوَ ضَوْءٌ وَنُورٌ يَرُدُّ
الْغُدُوءَ عَلَى الرِّوَّاحِ وَالرِّوَّاحِ عَلَى الْغُدُوءِ وَتَأْتِيهِمْ طَرَفُ
الْهَدَايَا مِنَ اللَّهِ لِمَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ الَّتِي كَانُوا يُصَلُّونَ فِيهَا فِي
الدُّنْيَا وَتُسَلِّمُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ

*Leyse hünâke ya'nî fi'l-cenneti leylün ve
innemâ hüve dav'un ve nurun yerüddü'l-ğü-
duvve ale'r-revâhi ve'r-revâha ale'l-ğuduvvi
ve te'tîhim tarafu'l-hedâyâ minallâhi li-
mevâkîti's-salâtilletî kânû yusallûne fîhâ fi'd-
dünyâ ve tûsellimu aleyhimü'l-melâiketü.*

Leyse hünâke ya'nî fi'l-cenneti leyl. Şimdi
buyuruyor ki Peygamber Efendimiz sallallahu
aleyhi ve sellem cennet bize beyan etmek
üzere. Cennet öyle bir cennettir ki, orda orda
gece yoktur. Cennet gecesiz bir yerdir. Ama
dünyada da varmış gecesiz yerler ama hiç ol-
mazsa bazen oluyormuş. Kapkaranlık dünya
üzerinde. Güneş batmasıyla doğması bir olu-
yormuş beş altı ay gündüz. Bu, bu öyle değil.
Burada yalnız gündüz var, yalnız evet gündüz
var gece yok. Gündüzü de güneşli değil, gün-
düzü de güneşin durmasıyla değil. *Ve innemâ
hüve dav'un ve nurun* yalnız bir nur var, nurun
ziyasıyla parlaklık. Yani güneşte bir sıcaklık

oluyor, bir hararet oluyor, öyle bir hararet, bir sıcaklık yok. Gecede de soğukluk oluyor, öyle bir soğukluk da yok. Yalnız gece gündüz bir nurun, bir ziyanın şeysi altında perdesi altında.

Yerüddü'l-ğuduvve ale'r-revâh gecesini sabahını, akşama, akşamını da sabaha bunu böyle bir tazelenmeyle geçiriyor. *Ve'r-revah ale'l-ğuduv* sabahı akşama, akşamı sabaha o nurların tesiriyle beyan ediliyor. *Ve te'tîhim tarafu'l-hedâyâ minallâhi*. Es-salah, namaz vakitleri Allah tarafından irşad olunuyor. Bu vakit işte sabah vakti, bu vakit öğlen vakti, bu vakit ikindi vakti, bu da akşamla yatsının vakti. Öyle güneşlerin gölgesinden alınan bir kuvvet yok. Bir nasıl artık, oraya gidince göreceğiz inşallah.

Kânû yusallûne fîhâ fi'd-dünyâ, dünyada namaz kıldıkları vakitler, o nurun altında kendilerine birer alamet olaraktan bir şeylerle bildirilecek nasıl bildirilecekse. *Ve tûsellimu aleyhimü'l-melâiketü*. Hah bu sırada melekler geliyor selam veriyorlar. Sabah vaktinin selamını, öğlen vaktinin selamını, akşam vaktinin, yatsı vaktinin selamını vererekten biz de anlıyoruz ki, ha şimdi sabah, şimdi öğlen şimdi akşam. Burada teklifi ilahi yok, namaz kılacak

değil burada mecburiyet yok. Fakat istersen kı-larsın yine bir zorluk da yok.

d. Bize Düşen: Bilmek, Öğrenmek, Amel Etmek

لَيْسَ مِنِّي إِلَّا عَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ

Leyse minnî illâ alimun ev müteallimun.

Leyse minni şimdi bunu iyi dinleyin ama.

Leyse minni hep beraber söyleyelim. *Leyse minni, illâ alimun ev müteallimun*, bitti. Benim ümmetim iki kişiden ibarettir. Benim ümmetim iki kişiden ibarettir. Ya âlimdir ya öğrencisidir. Öteki yok. Ne kadar şimdi bu ilme verilen payeyi kim söylemiştir dünyada? Ne söyleyen vardır, ne de söyleyecek olan vardır. Kimse de söyleyemez. Ama Cenabı Peygamber diyor ki, benim ümmetim iki kişiden ibarettir. Ya bilmiştir, öğrenmiştir yahut öğrencidir. Binaenaleyh bizi teşvik ediyor ki ya öğrenin ya öğrenci olun. Bu ikisi dışında olmayın. Diğer hadislerde de daha biraz ederekten beşe kadar da çıkarılmış ki dinleyen de dinleyen de müteallim sınıfına girerekten bu da bizden olmuş. Allah cümlemizi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem yolundan ayırmasın.

Şimdi burada *âlim ev müteallim* deyince Cenabı Peygamber'in zamanı saadetlerindeki insanlar okumak yazmak bilirler miydi? Nadi-rattan bazıları bilirdi. Ekseriyeti okumak, yazmak bilmezlerdi. Bugün bile bizim alim dünyamızda bile okumak yazmak bilmeyen tek tük insanlar vardır. Böyleyken fakat bunların hepsi alimin sıfatındadırlar, niçin? Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem huzuru saadetlerinde durup dinledikleri sözlerle bellemişler, amel etmişler ve bugün bize de bildiriyorlar onları işte. Onlardan daha iyi alim mi olur. Bu yavru-lar da babalarından dinleyip öğrenip onlar da bugün böyle nâşî olmuşlardır. Allah cümlemize, cümlemizi şefaathlerine nail etsin inşallah.

لَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَمَنَّى الْمَوْتَ لَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ أَمَّا
بَرٌّ فَيَزِدُّهُ بَرًّا وَأَمَّا فَاجِرٌ فَيَسْتَعْتِبُ

Leyse li-ehadin en yetemennâ'l-mevte lâ berrun ve lâ fâcirun. Emmâ berrun fe-yezdâdu birran ve emmâ fâcirun fe-yesta'tibu.

Leyse li-ehadin en yetemennâ'l-mevte, hiç kimse için ölümü istemek caiz değildir. Sıkılır, bunalır, daralır, ah ölüm nerdesin gel der. Sakın benim ümmetim için böyle bir şey tasavvur

olunamaz, kimse ölümü istemez. *Lâ berrun ve lâ fâcirun*, ne iyiye ne de kötüye. İyi isen yine isteyemezsin, ne kadar kötü olursan ol yine isteyemezsin. Niçin?

Emmâ berrun fe-yezdâdu birran. İyi, iyiliğini daima arttırır, makamını yükseltir, derecesini yükseltir. Onun için hayatı onun saadettir. *Emmâ fâcirun*, ee doğru yolda olmayan facir, günahkâr, kabahatli. *Fe-yezdâdu*, o da olur ki, bir gün tevbe eder günahlarını giderir, öyle gider. Binaenaleyh bu da ölümü istemesin. İsteddiği, yaşadığı müddetçe bir gün kendisine elbette bir pişmanlık, bir nedamet gelir. Aman ya Rab, ne gafletmiş yaptıklarım, ben nadim oldum, pişman oldum diyerekten arzuhal eder Cenabı Hakka. O da Rahim, Gafur, Rahim, Kerim. İnşallah affına mazhar oluruz.

لَيْسَتْ هَذِهِ بِمَعْرِفَةٍ حَتَّى تَعْرِفَ اسْمَهُ وَاسْمَ أَبِيهِ
وَقَبِيلَتَهُ إِنَّ مَرِيضَ عُدَّتُهُ وَإِنْ مَاتَ اتَّبَعْتَ جَنَازَتَهُ

Leyset hâzihi bi-ma'rifetin hattâ ta'rife'smehu ve'sme ebîhi ve kabîletehu. İn marida ud'tehu ve in mâte'tteba'te cinâzete hu.

Ve in mate ondan sonra ha ölürse *itteba'te cinazetehu* o zaman da onun cenazesine hazır

olmakla vazifeli. Ama ne kadar şimdi bugün acı bir dünyaya rast geldik. Evde oturan apartman sahipleri apartmanın içerisinde ölen cenazeden haberi yok. Eğer insanların kendi dostları olmasa, sağdan soldan gelecek dostları olmasa, cenaze kokar orda. Çünkü ilgi yok. Bu muhakkak yani. Halbuki bizim birbirimizle tanışmaktan gaye, hastalıkta imdadına yetişmek, öldüğü vakitte de İslami vazifeyi yapabilmek, borç.

لِيُسَلِّمِ الرَّاكِبُ عَلَى الرَّاجِلِ وَالرَّاجِلُ عَلَى الْجَالِسِ
وَالْأَقْلُّ عَلَى الْأَكْثَرِ فَمَنْ أَجَابَ الْمُسَلِّمَ كَانَ لَهُ
وَمَنْ لَمْ يُجِبْ فَلَا شَيْءَ لَهُ

Li-yüsellimi'r-rakibu ale'r-râcili ve'r-râcilu ale'l-câlisi ve'l-ekallu ale'l-ekseri. Femen ecâbe'l-müsellime kâne lehu ve men lem yücib felâ şey'e lehu.

Li-yüsellimi'r-rakibu ale'r-râcili ve'r-râcilu ale'l-câlisi ve'l-ekallu ale'l-ekseri. Şimdi Cenabı Peygamber, selam vermenin usulünü öğretiyor bize. Selam nasıl verilir. *Li yüsellimi'rakib* ata binmiş, arabada, atta, deve de nerede gidiyor, bu selam verecek *ale'r-racil*, yürüyene. Yürüyene ona değil, o yürüyene

verecek. Bunu sonra yine genişletiyorlar uzun şeylerle. Yokuştan aşağı inen giden, yokuştan yukarıya çıkana inen yokuştan yukarıya inen selamını verecek, çıkan vermeyecek. Çıkan, aleyküm selam diyecek. Çünkü inen galip vaziyettedir. Çıkan yorgun vaziyettedir. Yorgun değil, şey olan selam verecek attı giden kuvvetlidir. Olur ki adama atını yürütür, bir de odun patlatır kafasına, adamı harab eder. Öyle değil, sen selamette ol, benden sana bir zarar gelmez. Selamın manası, benden sana zarar gelmez, korkma ha. Ben atın üzerindeyim işte, hançerim filan var yanımda, ama benden korkma. Selamunaleyküm *li-yüsellimi'r-rakibu ale'r-râcili* yerdeki selam verirse, korkusundan verir, o adamdan bana bir zarar gelmesin diyerekten, halbuki Müslümanlıkta böyle korku telkini yok.

Ve'r-racil ale'l-calis yürüyen insan bize muhatap olmuş, orada muhabbet ediyorlar, konuşuyorlar *esselamu aleyküm* bunlara, selamı giden verecek, yürüyen. Burada oturanlar bu gidene *selamun aleyküm* nereye gidiyorsun demek değil. Bunda da ayrı hikmetler var.

Ve'l-ekallu ale'l-ekseri. Az olan cemaat, çok olan cemaate selam verir. Mesela üç kişi

biz gidiyoruz, burada ad var yirmi kişi. Eh biz onlara selam vereceğiz. Sünnet-i seniyyenin yerine gelmesi için. Hemen *ecâbe'l-müsellime kâne lehu* o selam verdiğimiz adam icabet eder *aleykümü's-selam* dedi, o onun için bir ecirdir. *Ve men lem yücib*, adam selam vermedi, aldırış etmedi saymadı bizi. Ha *felâ şey'e lehu*, ona bir ecir yoktur ama senin selamını melekler sana reddederler. Sen selamı vermekten yine geri kalma. Benim selamımı bu adam almadı diyerekten bir daha selam vermemezlik yapma. Eğer içlerinden mesela yirmi kişi var, yirmiden bir tanesi *ve aleykümü's-selam* dedi kâfi. Yirmisinin birden yahut onunun birden *aleyküm selam, aleyküm selam* lüzum demeye lüzum yok. Bir tanesi verdi mi, ötekiler yerine kâfi olur.

لِيُسَلِّمَ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ
وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

Li-yüsellimi's-sağîru ale'l-kebîri ve'l-mârru ale'l-kâidi ve'l-kalîlu ale'l-kesîri.

Li-yüsellime sağır ale'l-kebir. Sağır çocuk, ufak ale'l-kebir o da büyüğüne selam verir. Küçüklerin büyüklerine selam vermek vazifesi. Ve'l-mârru ale'l-kâidi, yürüyen oturanlara

selam verecek, *ve'l-kalîlu ale'l-kesîri*, azlar da çoklara selam verecek.

Ahmed ibni Hanbel'in, Buhari'nin, Hazreti Ebu Hüreyre'den rivayetleri.

لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ فَإِذَا كَسِلَ أَوْ فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ

Li-yüsalli ehadüküm neşâtahu feizâ kesile ev fetera fe'l-yek'ud.

İnsan tabi aciz bir mahlûktur. Böyle taş gibi, demir gibi değildir, bir müddet için gücünün, kuvvetinin yettiği kadar çalışır, ondan sonra bir yorgunluk gelir insana. Dinlenmek mecburiyetinde. Bu dinlenmek bu da vücuda yorgunluk gelip de dinlenmek istediği zamanda, kalkıp namaz kılmak isterse bunu yapmasın. *Fe'l-yek'ud*. Otursun, dinlensin de namaza böyle neşeyle, güçlü olarak, kuvvetli olarak devam etsin. Yoksa yorgunluk hallerinde namaza devam ederse namazımız namaz olur ama, makbul olan netice. Mesela uyku gelmiş uyuyacaksınız, uyuyamıyorsunuz, bu arada şu namazı da kılayım diyorsunuz ama uykuyla kılıyorsunuz namazı. Biraz şöyle dinlen kalk ondan sonra neşeli olarak namazını eda et.

Bir tane kalmış oda onu da okuyalım.

لَيُظْهَرَنَّ الْإِيْمَانُ حَتَّى يَرُدَّ الْكُفْرَ إِلَى مَوَاطِنِهِ
وَلَيُخَاضَنَّ الْبِحَارُ فِي الْإِسْلَامِ وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ
زَمَانٌ يَتَعَلَّمُونَ فِيهِ الْقُرْآنَ فَيَعْلَمُونَهُ وَيَقْرَؤُونَهُ ثُمَّ
يَقُولُونَ: قَدْ قَرَأْنَا وَعَلِمْنَا فَمَنْ ذَا الَّذِي هُوَ خَيْرٌ
مِنَّا؟ فَهَلْ فِي أَوْلِيكَ مِنْ خَيْرٍ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَمَنْ أَوْلِيكَ؟ قَالَ: أَوْلِيكَ مِنْكُمْ وَأَوْلِيكَ وَقُودُ

النَّارِ

Le yazharanne'l-îmânu hattâ yerüdde'l-küfra ilâ mevâtinihi ve le-yuhâdanne'l-bihâru fi'l-İslâmi ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zamânun yeteallemûne fîhi'l-Kur'âne feya'lemûnehu ve yakraûnehu sümme yekûlûne: Kad kara'nâ ve alimnâ femin zellezî hüve hayrun minnâ? Fe hel fî ülâike min hayrin? Kâlû: Yâ Rasûlallâhi ve men ülâike? Kâle: Ülâike minküm ve ülâike vekûdu'n-nâri.

Le yazharanne'l-îmânu hattâ yerüdde'l-küfra ilâ mevâtinihi. Bir devir, İslamiyet bu kadar şanlanıp, şereflenip, genişleyip, büyüyecek ki, zahir olacak her tarafta. Ondan dolayı da ehl-i küfür İslam arasında yaşamayıp kaçacaklar yuvalarına. Dinsizlerin yaşamasına imkân

kalmayacak. Küfür gidecek oldukları yerlere. *İlâ mevâtin*, nerelerse memleketleri oralara gidecekler. Yani küfür, ehli imanın yanında bir devirde kalmayacak. Herkes imanın neşesi içerisinde böyle yaşıyor. Fakat *ve le-yuhâdanne'l-bihâru fi'l-İslâmi*, bu İslam'ın böyle büyükleşip büyükleşmesinden demin de arz olunduğu gibi, deniz hani kabarıyordu da boğayım mı şunları ya Rabbi, taşayım diyerekten bu sefer de bu İslam'ın böyle parlama devrinde denizler de galeyayana geliyorlar. Şevke geliyorlar. Bu dalgaları değerekten birbirinin çarpmaları neşelerinin kuvvetinden, sevgilerinden dolayı. Oh İslamiyet ne güzel böyle oldu diyerekten birbirine vuruyorlar. Fakat bu bir devir geçecek.

Ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zamânun. Bu devrin arkasından bir devir daha gelecek, şimdi mesela yüz seneye bir devir diyorlar. Yüz sene. Şimdi bu on dördüncü devre girdik. On dördüncü devir. *Ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zamânun*, böyle bir zaman gelecek ki o zamanda *yeteallemûne fîhi'l-Kur'âne*. Yine Kur'an'ı okuyanlar bulunacak. Kur'an mektepleri Kur'an hocaları, çocuklar okuyacaklar. Okutulacak. *Feya'lemûnehu* talim ediyorlar işte böyle okunulur, böyle öğrenilir öğretecek.

Ve yakraûnehu onlar da güzel öğrenip okuyorlar. Oh biz de hayran hayran dinliyoruz bunları, maşallah diyerekten.

Sümme yekûlûne, bu öğretene öğretti, öğrenen de öğrendi. Fakat ondan sonra diyorlar ki *kad kara'nâ*. İşte bak Kur'an'ı öğrendik okuyoruz, sesi de güzelse TABİ onun üstüne şey yok. *Kad kara'nâ ve alimnâ*. Manasınıda öğrendik, Arapçada. Ne demek istediğini anlıyoruz. Hem okuyoruz hem de anlıyoruz.

Femen zellezî hüve hayrun minnâ. Daha bizden büyük kim olabilir ya. Bizden daha hayırlı kim olabilir ya. Bak Allahu Teâlâ'nın kela-mını okuyoruz, manasını da anlıyoruz, icap ederse anlatıyoruz da. Bizden daha iyi kim olacak. Ha şimdi Cenabı Peygamber diyor ki: *Fe hel fî ülâike min hayrin*, ashâbı kirama soruyor bunlarda bir hayır var mıdır dersiniz, ne dersiniz? Bak Kur'an'ı okuduk, öğrendik, okuyoruz, biliyoruz, bizden sizden daha hayırlı kim vardır diyerekten de gururlanıp iftihar edip böbürleniyorlar. Ne dersiniz bunlar hakkında?

Kalu ya Rasulallah bunlar *ülâike*. Ya Rasulallah kim bunlar? Kim bunlar böyle? Ferman okuyorlar ortalığa. *Kal ülâike minküm* sizden, dışardan değil, yabancı değil, sizden. Yani

Müslüman olanlardan, müminden. Ama *ve üla-ike vekûdu'n-nâr*, ancak bunlar cehennemin odunu mesabesinde, cehennemlik değil. *Vekûd*, cehennemi yakan ateşler, odunlar taşlar. Nasıl bugün taş ocaklarında taşlar yanıyor. Bu yanışlar, bu yanışlar gibi cehennemi yakacak, kızdıracak, kuvvet olacak bunlar, kudret olacak.

Taberani'nin Hazreti İbni Abbas'tan ve yine Taberani an ümmihi Ümmü'l-Fadl Hazretlerinden rivayet edilmiş. Niçin bu böyle oluyor. Okuyoruz, okuduğumuzla amel etmiyoruz. Biliyoruz, bildiğimizle de amel etmiyoruz. İş burada. Okunmakta değil kabahat, öğretmekte de değil fakat okunanla amel ettiğimiz yok ve bununla ancak böbürleniyoruz etrafımızdakilere. Bakın ben bir okuyayım da bir dinle bak. Biz de dinleyince hayran olup yığılıyoruz, aşkıımızdan, sevgimizden. Ama adamın haline bakıyorsun ki hiç de öyle değil. Binaenaleyh iş laflarda değil, hallerdedir. Cenabı Peygamber de bunu bize beyan ederekten, bu koca, böbürlenlen dağlara dedi ki: ey dağlar, şeref sizin altınlığınızla değil, şeref altına, sizlere tenezzül etmeyip de Allah'a bağlanan ve Allah'ı isteyen insanlarındır. Allah cümlemizi affetsin.

Tevfikatı semadaniyesine mazhar etsin, Cenabı Peygamber'in gösterdiği yolda yürüdüğü gitmek şerefi devletine cümlemizi nail eylesin.

Tabi Cenabı Peygamber'in bir duası var. *Allahümme inni daibun ve kavmin, Allahümme inni daibun ve kavmin.* Cenabı Peygamber o kadar kuvvetli ki kırk erkek kuvveti vardı kendisinde bir kere. Erkek kuvvetinden kırk erkeğin kuvveti vardı kendisinde. Bir gecede dokuz ailesinin yanından çıkar, birinden girer, ötekisinden çıkar. Hazreti Ali Efendimiz'in omzuna binmişti de Hazreti Ali Efendimiz göçe kalmıştı. Böyleyken diyor ki, ya Rab! Ben zaif bir kulunum, zaif bir kulunum, biçareyim, beni sen kuvvetinle kuvvetlendir. Binaenaleyh biz de Hazreti Allah'a deriz ki, ya Rab! Peygamberimiz böyle dedikten sonra bize ne düşer artık. Biz zayıfların zayıfı, biçarelerin biçaresiyiz, sana geldik, boynumuzu büktük, ellerimizi de açtık. Sen bizi takviye eyle, sen, bizi himaye eyle, sen bizi koru, sen bizi istikamete dahil eyle. Ve bunun gibi bir duası *.Allahümme inni eselüke hüden Allahümme inni eselüke min indike hüden hüden indike tehdi biha kalbi, Allahümme inni eselüke hüden min indike tehdi biha kalbi.*

Ya Rabbi! Sen bri rahmetinle izale eyle ki benim kalbime, ben o rahmet dolayısıyla hidayetli olayım.

Hepimizce malumdur ki gökten yağmur gelmeyince yerde bir şey yeşermiyor. Yerlerin yeşermesi, ağaçların bitmesi, mahsullerin bitmesi gökten gelen rahmete vabeste olduğu gibi, insanların da kemale ulaşması Allahu Teâlâ’dan gelecek rahmete vabestedir. Onun için rahmeti İlahiye’nin nüzulunu hepimiz istemek mecburiyetindeyiz ki ne kadar şeyimiz olursa olsun.

Ya Rab! Aciziz, rahmetini istiyoruz ki evvela kalbi istiyoruz. Kalp çünkü salah olursa, diğer azalar ona uymak mecburiyetindedir. Kalp bozuk olduktan sonra diğer azalar da tabiatıyla ona uyacaktır.

Binaenaleyh evvela o kalp rahmeti kalbime indir ki, onun sayesinde ben istikamette olayım. Kalbim istikamette olunca diğer azalar da ona itaat etmek mecburiyetinde. Eh güzel bir hayat ile sana kavuşurum. Arkasındaki dua uzun.

Cenabı Hak cümlemize bu rahmetini inzal buyursun. İstikametten, tarikatten, şeriatten, hakikatten ayırmasın. *El-Fatiha*.

Mehmet Zahid KOTKU

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

